

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

فلسفه فقه اجتماع

www.ketab.ir
الف
استاد عبدالحمین خم ویناه
تحقیق و تدوین: مجید رجیبی

دانشکده و پژوهشکده مدیریت و برنامه ریزی راهبردی - پژوهشگاه فقه نظام

دانشگاه جامع امام حسین علیه السلام
موسسه چاپ و انتشارات

مؤسسه چاپ و انتشارات
دانشگاه جامع امام حسین (ع)
۱۰۱۶
سری: علوم اسلامی - ۴۹

- سرشناسه : خسروپناه، عبدالحسین، ۱۳۴۵-
عنوان و نام پدیدآور : فلسفه فقه اجتماع/ تالیف عبدالحسین خسروپناه؛ تحقیق و تدوین مجید رجبی؛ ویراستار ادبی محمدمامین خوانساری؛ [دانشکده و پژوهشکده مدیریت و برنامه‌ریزی راهبردی - پژوهشگاه فقه نظام]
- مشخصات نشر : تهران: دانشگاه جامع امام حسین (ع)، مؤسسه چاپ و انتشارات، ۱۴۰۰.
مشخصات ظاهری : ۳۹۴ ص.
فروست : مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (ع)؛ ۱۰۱۶. علوم اسلامی؛ ۴۹.
شابک : ۹۷۸-۶۲۲-۲۸۶-۰۵۶-۱
- وضعیت فهرست نویسی : فیبا
یادداشت : کتابنامه: ص. ۳۸۳ - ۳۹۴.
موضوع : فقه -- جنبه‌های اجتماعی
Islamic law -- social aspects
فقه -- جنبه‌های اجتماعی
Islamic law -- Political aspects
فقه -- فلسفه
Islamic law -- Philosophy
- شناسه افزوده : رجبی، مجید، ۱۳۶۵-
زده بندی کنگره : ۱۶۹BP
زده بندی دیوبندی : ۲۹۷/۳۲
شماره کتابشناسی ملی : ۸۶۵۴۳۲۵

کلیه حقوق اعم از چاپ و تکثیر، نسخه برداری، ترجمه و اقتباس برای دانشگاه جامع امام حسین (ع) محفوظ است.

- عنوان: فلسفه فقه اجتماع
- تالیف: عبدالحسین خسروپناه دزفولی، مجید رجبی
- ویراستار ادبی: محمدمامین خوانساری
- صفحه‌آرا: علی قفیری
- ناظر فنی چاپ: حمید قمری
- لیتوگرافی، چاپ و صحافی: مرکز چاپ بلاغ
- نوبت چاپ: اول (آذر ماه ۱۴۰۰)
- شمارگان: ۵۰۰ نسخه
- قیمت: ۸۸۰/۰۰۰ ریال
- نشانی: تهران، بزرگراه شهید بابایی، بعد از بل لشکرک، دانشگاه جامع امام حسین (ع)، معاونت پژوهش و فناوری، مؤسسه چاپ و انتشارات، تلفن: ۴۱۸۸۲۶۰ دورنگار: ۴۱۸۸۲۷۴
- مرکز بخش: تهران، میدان فردوسی، فروشگاه و نمایشگاه مؤسسه چاپ و انتشارات دانشگاه جامع امام حسین (ع)، تلفن: ۸۸۳۹۲۹۷

پیشگفتار..... ۱۷

مقدمه..... ۱۹

فصل اول کلیات و مفاهیم/۲۵

گفتار اول: فلسفه‌های مضاف..... ۲۶

۱. تعریف فلسفه..... ۲۶

۲. فلسفه مضاف..... ۲۸

۱،۲. فلسفه مضاف به امور و واقعیت..... ۲۹

۲،۲. فلسفه مضاف به علوم..... ۳۰

۳،۲. ملاک تمایز علوم..... ۳۰

۳. نسبت فلسفه مضاف به امور با فلسفه مضاف به علوم..... ۳۲

نسبت فلسفه سیاسی، فلسفه سیاست، فلسفه علم سیاست..... ۳۳

۴. دانش‌های درجه یک و درجه دو..... ۳۳

گفتار دوم: فلسفه علم..... ۳۵

۱. مباحث فلسفه علم..... ۳۵

۲. روش‌شناسی فلسفه علم..... ۳۶

اقسام نگاه تاریخی به علم..... ۳۷

چگونگی کاربرد روش تاریخی منطقی در فلسفه علم..... ۳۹

دو مثال تطبیقی برای استفاده صحیح از تاریخ علم در فلسفه علم..... ۴۱

مثال اول: شمول تعریف فقه بر خصوص مکلف فردی..... ۴۱

مثال دوم: روش‌شناسی علم فقه و اصول..... ۴۲

۳. فلسفه علم پیشینی و پسینی..... ۴۳

۴. چیستی رئوس ثمانیه و تفاوت آن با فلسفه‌های علوم با رویکرد تاریخی منطقی..... ۴۵

۲۸۴.....	نوع چهارم: مدل روشنفکران دینی.....
۲۸۵.....	دستاوردهای عقلانیت خود بنیاد در غرب.....
۲۸۶.....	رویکردهای مختلف روشن فکران دینی در کشف احکام فقهی.....
۲۸۶.....	یک. تأثیرپذیری از علوم طبیعی و تجربی بر استنباط و کشف احکام شرعی.....
۲۸۸.....	دو. تأثیرپذیری از علوم اجتماعی در کشف احکام شرعی.....
	سه. تأثیرپذیری از حقوق مدرن در کشف احکام و نظامات حقوقی با تفسیر خاص از عنصر مصلحت و زمان و مکان در فقه امام.....
۲۸۹.....	چهار. تأثیرپذیری از مباحث جدید دین شناسی و زبان شناسی.....
۲۹۱.....	یک. استفاده از بحث ذاتی و عرضی و گوهر و صدف.....
۲۹۴.....	دو. استفاده از بحث های هرمنوتیک.....
۲۹۶.....	نتایج گفتار.....
۲۹۸.....	گفتار سوم: چیستی روش شناسی و جایگاه آن.....
۲۹۸.....	۱. مفهوم شناسی.....
۲۹۹.....	۲. تقسیم های گوناگون روش و کاربردهای آن.....
۳۰۱.....	۳. نسبت بین قواعد و روش شناسی در منطق.....
۳۰۴.....	۴. نسبت بین اصول فقه و روش شناسی.....
۳۰۶.....	وجود روش های متفاوت در میان فقیهان و اصولیون.....
۳۰۷.....	۵. روش و روش شناسی در غرب.....
۳۰۹.....	گفتار چهارم: روش شناسی در علوم اجتماعی.....
۳۰۹.....	۱. سه جریان در روش شناسی.....
۳۱۱.....	۲. تقسیم روش به روش های دوره مدرن و دوره پسا مدرن.....
۳۱۲.....	۳. روش های علوم اجتماعی مدرن.....
۳۱۲.....	۱،۳. روش تبیینی.....
۳۱۲.....	تبیین علی و غایی.....
۳۱۳.....	تبیین قیاسی استنتاجی و تبیین آماری.....

اثبات‌گرایی تأییدگرایی ابطال‌گرایی.....	۳۱۵
تفاوت اثبات‌گرایی و تأییدگرایی.....	۳۱۵
روش تبیینی رفتارگرا و ساختارگرا.....	۳۱۹
جایگاه روش تبیینی در فقه‌الاجتماع.....	۳۲۰
۲،۳. روش تفهیمی یا هرمنوتیک روش‌شناختی.....	۳۲۰
ترکیب میان روش تبیینی و تفهیمی.....	۳۲۲
۳،۳. روش انتقادی.....	۳۲۳
تطبيق روش انتقادی بر اجتهاد در فقه‌الاجتماع.....	۳۲۵
دو نکته تکمیلی.....	۳۲۶
۴. روش‌های علوم اجتماعی پست مدرن.....	۳۲۷
۱،۴. زمینه‌های شکل‌گیری تفکر پست مدرن.....	۳۲۷
۲،۴. روش گفتمانی.....	۳۲۸
تطبيق روش گفتمانی بر روش‌شناسی فقه‌الاجتماع.....	۳۲۹
۳،۴. روش هرمنوتیک فلسفی.....	۳۳۱
تطبيق روش هرمنوتیک فلسفی بر روش اجتهادی.....	۳۳۲
۴،۴. روش پس‌ساختارگرایی.....	۳۳۲
گفتار پنجم: روش‌شناسی فقه‌الاجتماع.....	۳۳۴
۱. فرایند شکل‌گیری فقه نظام اجتماعی بر اساس الگوی حکمی اجتهادی.....	۳۳۵
از فقه‌الاجتماع تا فقه نظام اجتماعی.....	۳۳۹
۲. مبانی فقه‌الاجتماع.....	۳۴۱
چیستی فقه‌الاجتماع.....	۳۴۱
مبانی کلامی فلسفی فقه‌الاجتماع.....	۳۴۱
منابع اجتهاد.....	۳۴۴
قرآن و سنت.....	۳۴۴
اجماع.....	۳۴۵

۳۴۵.....	عقل.....
۳۴۷.....	منابع ظنی اجتهاد.....
۳۴۹.....	۳. قواعد فقه الاجتماع.....
۳۴۹.....	یک. قواعد زبان شناختی.....
۳۵۰.....	دو. قواعد فهم شناختی یا هرمنوتیک.....
۳۵۰.....	سه. قواعد علوم حدیث.....
۳۵۰.....	اصالت متن و استناد به صاحب آن.....
۳۵۱.....	وثاقت روات و صحت صدور روایت از امام.....
۳۵۲.....	نقل به معنا یا لفظ.....
۳۵۲.....	تقطیع یا نقل کامل.....
۳۵۲.....	فقه الحدیث.....
۳۵۳.....	چهار. قواعد اصولی.....
۳۵۳.....	جایگاه ملاک و مقاصد در احکام.....
۳۵۵.....	جایگاه ملاک و مقاصد در اجتهاد در قضایای حقیقی.....
۳۵۷.....	جایگاه ملاک و مقاصد در اجتهاد در قضایای شخصی.....
۳۶۰.....	جریان اصل برائت یا احتیاط در فعل حاکم.....
۳۶۲.....	پنج. قواعد فقهی.....
۳۶۳.....	۴. روش های فقه الاجتماع.....
۳۶۳.....	روش استدلال عقلی.....
۳۶۴.....	روش استدلالی تجربی.....
۳۶۶.....	کارکرد این دو روش در فقه.....
۳۶۶.....	روش اجتهادی قسم اول.....
۳۷۰.....	روش اجتهادی قسم دوم.....
۳۷۳.....	روش اجتهادی قسم سوم.....

نتیجه گیری / ۳۷۹

۳۷۹	روش کشف مبانی، ایدئولوژی و اصول اجتماعی
۳۸۰	روش کشف ساحت‌های سه گانه علوم اجتماعی
۳۸۰	توصیف انسان مطلوب
۳۸۱	توصیف انسان محقق
۳۸۱	تغییر انسان محقق به مطلوب
۳۸۲	آسیب‌شناسی فقه‌الاجتماع
۳۸۳	فهرست منابع